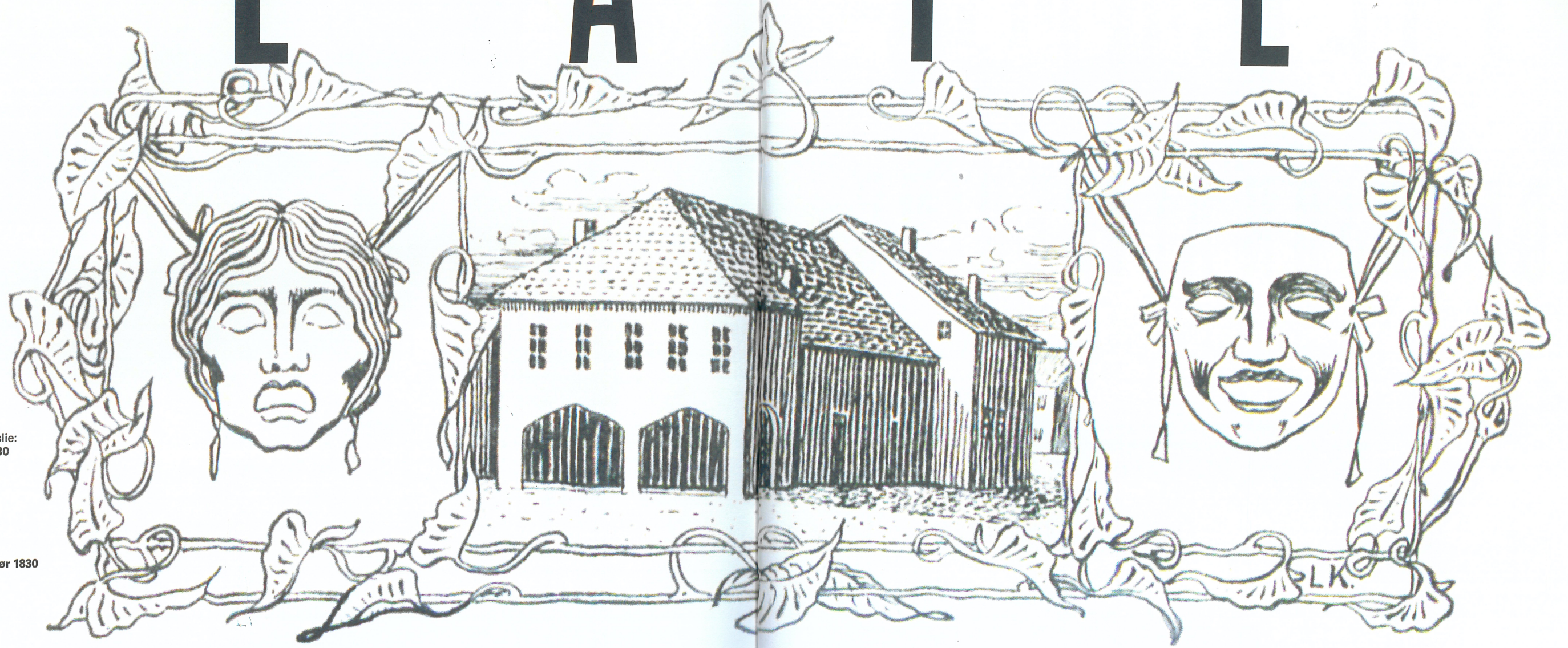

T E A T E R

Elisabeth Borud Leinslie:
Teater i Norge før 1830
s. 166-171

Scenewebarkivet:
Eldre teatre i Norge før 1830
s. 172-175

Knut Ove Arntzen:
Teatersensuren i
Danmark-Norge
s. 176-181

H I S T O R I E

PIETISME, PROFESJONALISERING

Teater i Norge før 1830

OG

DANIFISERING

Fotnote

1 Gjervan, Ellen Karoline: *Komiske og historiske pantomimer rundt 1800. I Europa, Norge og i norske teaterhistorier*. I: Teatervitenskapelige studier nr. 3/2019

Fra utenlandske teatertrupper og pietismens begrensende lover, til dilettantisme, profesjonalisering og danskenes inntog på norske scener. Hvordan så teaterlandskapet i Norge ut på 1600-, 1700- og tidlig på 1800-tallet?

D

enne historien starter på midten av 1600-tallet. Da Norge var under Danmark og kongehuset lå i København. Det var lite profesjonell teateraktivitet i Norge. Hoffteater hadde vi ikke, da kongehuset var etablert langt utenfor våre grenser. Men, det var noen omreisende trupper som klarte å finne veien helt opp til Norge allerede på den tida. Vi finner spor av tyske, og muligens hollandske, komedianter og taskenspillere (tryllekunstnere og gjøglere) i Christiania, Bergen og Trondhjem allerede så tidlig som i 1664. De omreisende gruppene fra Tyskland hadde sitt utspring fra engelske komedianter som reiste i Tyskland på slutten av 1500-tallet. På 1600-tallet begynte de tyske truppene sakte, men sikkert og bevege på seg. De reiste utenlands, og kom også hitover, til Norden og Norge.

Hva fikk så det norske publikum oppleve av teater og underholdning på 1600-tallet? Mange av de omreisende artistene var godt trent i flere ulike stilarter. De danset og spilte roller/skuespill, de spilte musikk og de sang og de gjorde akrobatiske og magiske numre. Truppens repertoar bestod hovedsakelig av komiske og historiske pantomimer, kunstriding, trylling, akrobatikk, dans og musikk. Denne type forestillinger var en del av datidens europeiske underholdningstradisjon, og ble for mange nordmenn grunnleggende for forståelse for teateret.¹ Gjestespillene ble svært populære. Likevel ble denne formen for teater og underholdning hverken anerkjent eller beundret, og artistene høstet lite respekt for sitt arbeid.

Spesielt var denne holdningen utbredt blant borgerskapet.

Pietismens lover

Truppene som gjestet Norge, måtte alltid søke kongen om lov til å spille. Det offentlige kunstlivet var på den måten lagt under kongens makt. I tillegg måtte truppene gi deler av inntekten sin til fattige og andre trengende som en form for skattebetaling. Dette var også en måte å sikre seg fra at landets valuta forvant ut av landet på. – En frykt som i de aller fleste tilfeller var ubegrunnet, da truppene brukte mesteparten av sine inntekter på lokal overnatting, mat og andre daglige behov.

Kong Fredrik IV (1671–1730; konge av Danmark og Norge i 1699–1730) hadde oppmuntret til underholdningskulturen i sin regjeringstid. Da han døde i 1730, og Christian VI (1649–1746; konge av Danmark og Norge i 1730–1746) tok over makten, skjedde det et tydelig skifte. Han hadde en streng pietistisk innstilling og derfor ble det umiddelbart en betydelig reduksjon i det offentlige tilbudet. Fra nå av ble det altså vanskelig å få bevilgning til å spille. På begynnelsen av 1730-tallet var det kun to trupper som hadde lov til å opptre i Norge. Bakgrunnen til dette antas å være den teaterinteresserte Ditlev Wibe (1670–1731). Wibe var stattholder i Norge på den tiden (i 1721–1731), og ønsket de omreisende truppene velkommen.

Jo lengre det gikk ut i Christian VI's regjeringstid, jo sterkere stod pietismens re-

Forordning,

Alangende
**At ingen COMOEDIANT-
 Spillere, Linie-Dansere, Taffel-
 Spillere, eller de, som holde de saa kalbde
 Lyffe-Potter, sig udi Danmark eller Norge
 maa indfinde, eller deres Spil og Exer-
 citier der nogensteds forestille og øve.**
 Friederichsberg, den 21. Martii 1738.

Trykt udi Hans Kongl. Majst. og Univerfitets Bogtrykkerie,
 af Johan Sorgen Hoppner.

Med Kongelig Allernaadigst Bevilling
 Præsenterer de hidkomne Engelske Kunst-Mestere følgende:
3 Dag den 14. Junii.

- 1.) Danst den ene Mester paa et paa sinen lodslagnde Brest smigt artig
- 2.) Med de ved Hederne bundne Kurer.
- 3.) Med Tra.-Stor.
- 4.) Danstz Strochul som Mand og Stou.

Monfr. Hallasch gjer følgende Spring:
 1.) Et heft Luft-Spring over et redt Raad saa høit som han skuer.
 2.) Med 2. lade Pistoler
 3.) Over 7 Mand, som af ovenkomne figer bebagelig ferretimme.

NB. Paa Volticeer-Linien bliver særdeles artige Stykker præsen-
 teret.

En Slutning bliver ren lystig Nach-Comœdie fortruffet.

Stue-Pladsen er paa Kongens Stue Tors i den dertil nye opbygde Bred.
 Paa Theatro kaldes . . . 1 Stuebaler
 Paa Premier . . . 2 Mark.
 Paa Seconde . . . 1 Mark 8 Skilling.
 Paa Galleriet . . . 1 Mark.

Hvem ej behøjer at opstede sig ved Indgangen, kand fra kisten 3 til 5 Huur.
 komme Billetter i Bøden.

Brændelsen sker ind i. Slett.

Billedtekster
 s. 168:1 Bilde viser forordningen av 1738 som forbød komedianter etc. i Danmark-Norge. Teaterforbudet gjaldt til kong Christian IVs død i 1746. III.: Eli Ansteinsson: *Teater i Norge*, Edgar Høgfjeld AS, Kristiansand 1968
 s. 168:2 Plakat fra ca. 1750. Tyskeren Ferdinand Hallasch's omreisende teatertrupp på besøk i Christiania. De viste akrobatiske kunstner, og komiske og historiske pantomimer. Hallasch og co gjestet også Trondheim. III.: Teaterhistorisk samling ved Nasjonalbiblioteket.
 s. 169 Maleri av den norske amatørskuespilleren Henrich Meyer (1774–1832) som Holbergs Jacob von Thyboe, spilt av Det Dramatiske Selskab i Bergen. Dette er så vidt vi vet det eneste eksisterende rollemaleri fra de dramatiske selskapers tid. III.: Lise Lyche: *Norsk teaterhistorie*, 1991
 s. 170 55 år etter at tyskeren Nürenbach mislyktes i Christiania, forsøkte svenske Johan Peter Strömberg seg. Bildet viser et portrettmaleri av Strömberg, antagelig malt av F. Gjøs i 1825. III.: Anker, Øyvind: *Scenekunsten i Norge fra fortid til nutid*, Studier i Norge, Oslo 1968
 s. 171 Allerede i 1810 fikk Strömberg privilegium til å drive profesjonelt teater, men først i 1827 ble Det Strömbergske Teater etablert. Bildet viser teatrets logo. III.: Blanc, T.: *Christiania Theaters historie 1827-1877*, J.W.Cappelen Forlag, Christiania 1899

gler. Alle slags offentlige forlystelser, og især skuespill (først og fremst komedier) var en torn i øyet for de maktghavende. Visstnok på grunn av det slette ryktet størsteparten av skuespillerkunstens utøvere hadde.
 12. mars 1735 trådte sabbatsforordningen inn, som blant annet sa at skuespill og lignende aldri måtte utøves på søndager og helligdager eller kvelden før. Tre år senere, 21. mars 1738, ble det så gitt enda en forordning som strammet grepet ytterligere. Nå ble det totalt forbudt for komedianter, linedansere og taskenspillere å innfinne seg og oppetre i både Norge og Danmark. Det var først da Christian VI døde i 1746 at presset lettet og de omreisende truppe kunne spille sine forestillinger i København, og komediantene og taskenspillere var tilbake på turné i Norge.
 Det er allikevel få spor av teaterkultur vi finner fra denne tiden. I 1750–51 vet vi at det var noen komedianter og taskenspillere på turné i Norge. Men så blir det stille. Det er først ni år seinere at vi finner spor av ar-

tistbesøk i Norge. Det vi finner er tyske omreisende kunstnere som har gjestet Bergen og Trondhjem. Forbudet som ble opphevet i 1746, ble på nytt strammet inn, i 1760, så går det nye åtte år før vi kan spore neste kunstnerbesøk i Norge. Da finner vi noen få spor etter Madame Scaglia fra Korsika.
 Vi vet lite om hva som ble spilt og hvem som spilte på denne tiden. Men som alltid kan man spore svingningene i et samfunn i kunsten, og utøver mot midten av 1700-tallet var det en stigende velstand og kultur i Christiania. Dette bidro til et omslag i overklassens betraktning av skuespillerkunsten og i 1764 settes det i gang private dramatiske forestillinger i Christiania. Det var kommanderende general i Norge, tyskeren Waldemar Herman von Schmettau (1719–1785; kommanderende general i 1764–1767) som stod bak initiativet til disse fremvisningene.
Martin Nürenbach
 Det første forsøket på å starte et offentlig teater i Norge skjedde i 1771. Og det kan vi tak-

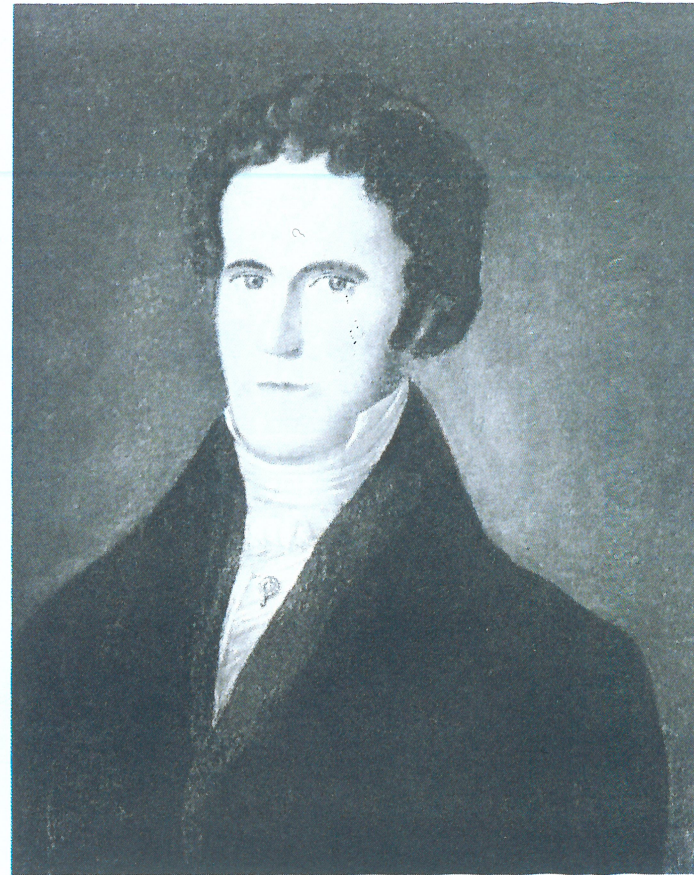
ke den tysk-svenske akrobat, danseren og skuespilleren Martin Nürenbach for. Martin Nürenbach var en pionér innen dans og pantomime. Han hadde bakgrunn fra omreisende teatertrupper i Sverige og kom til Christiania i 1770. I Christiania jobbet Nürenbach som danselærer og akrobat, og mot slutten av 1770 hadde han etablert et lite teaterkompani med norske skuespillere. Hva og hvor de spilte er ukjent, men mange gjestespill i Christiania foregikk på denne tiden i Raadhussalen (Raadhussalen ligger i Gamle Rådhus i Oslo og benyttes fremdeles som spillested for teater). I oktober 1771 slo Nürenbach seg sammen med den profesjonelle danseren, sangeren og musikeren Madame Stuart. Hun kom til Norge i 1769 og anses som den første ballettdanseren som opptrådte her. Sammen var de ett pionérpar innen norsk teater og dans.
 Nürenbach hadde større ambisjoner enn å underholde i populærkultur (forskjellen på høy- og lavkultur levde i beste velgående). Han ønsket å innføre skuespill på norske scener, og dermed innføre det talte språket

på scenen. I slutten av desember i 1771 får han endelig kongens tillatelse til å opprette et fast offentlig teater i Christiania. Og det gjorde han, sammen med Madame Stuart. Med tilholdssted i Raadhussalen, det stod norske skuespillere på scenen og danske skuespill var på repertoaret.
 Det er få kilder om det konkrete innholdet i Nürenbachs teater, hva de spilte og hvem de norske skuespillere var. Det vi vet er at de spilte flere av Holbergs komedier, at forestillingene alltid hadde innslag av dans og at de spilte på dansk.
 Det tok ikke lang tid før Nürenbach måtte gi opp sitt teater i Christiania. Alle-rede i februar 1772 ble teateret nedlagt. Da hadde de rukket å sette opp minst fire av Holbergs komedier. Det er ukjent hva årsakene til nedleggelsen var. Noen kilder peker mot at de gikk konkurs, andre mot at det gjaldt kritikk av det kunstneriske innholdet og kvaliteten på skuespillene, eller kanskje forutså Nürenbach det som skulle komme i 1772?

Nye innskjerpene teaterlover
 Johann Friedrich Struensee (1737–1772) var lege (livlege for kong Christian VII fra 1769) og politiker med stor innflytelse. I perioden 1770–1772 var han den reelle maktghaveren i Danmark. Maktapparatets persongalleri og spillet dem imellom utgjorde nesten sitt eget renkespill. Struensee innførte en rekke reformer i opplysningstidens ånd, dette provoserte mange, blant annet Christian VIIs stemor, enkedronning Juliane Marie og hennes sønn (kongens halvbror). Enkedronningen ledet et kupp mot Struensee, og han ble avsatt, dømt til døden og henrettet.
 Struensees fall førte med seg dårlig nytt, også for teaterfolk. Forbudet fra 1738, som knyttet seg til hvem som fikk lov til å spille ble innskjerpert i 1772. Dette forbudet ble ytterligere innskjerpert og utvidet i 1773. Forordningen anno 1773 forbød fremmede kunstnere, såsom taskenspillere, linedansere og lignende, å turnere og trekke penger ut av landet. Dermed var man tilbake ved start. På nytt var det slutt med offentlig fremvisning

av både skuespill, linedans og de mangfoldige arter av taskenspilleri. Tilbake stod bare musikerne og sangerne, som vel og merke ikke fikk lov til å gi konserter på søn- og helligdager eller dagen før helligdager.
 Mot slutten av 1780-årene begynte komediantene og taskenspillere å røre på seg igjen. Og på 1790-tallet løses det ytterligere opp. Nordmenn får igjen se kunstryttere, vokskabinett, pantomime og linedans, men fremdeles varer det lenge mellom hver gang det oppføres ordinære skuespill for offentligheten.
De dramatiske selskapers tid
 Perioden 1780–1830 er av mange kalt for *De dramatiske selskapers tid*. I Norge ble de dramatiske selskaperne sentrale forløpere for det profesjonelle borgerlige teatret. Selskapene ble etter hvert synlige utad gjennom sine egne teaterbygninger, men de var lukket, kun for borgerskapet.
 Det Dramatiske Selskab i Christiania var det første dramatiske selskap som ble

«*Hustruen* var den første offentlige teaterforestillingen i Norge som brukte norsk som scenespråk.»

dannet, i 1780. De holdt til i Grændsehaven (i dag: Akersgata omtrent der Centralteatret ligger) fra 1780–1801 og i 1802 fikk de et eget, nytt hus reist på samme sted. Dette ble kalt *Dramatiken* og *Det Dramatiske Selskab* i Christiania holdt til i dette huset til det ble oppløst i 1838. I årene etter 1780 etablerte det seg dramatiske selskap i flere norske byer; Christiandsand (1787), Bergen (1794), Arendal (1796) og Trondhjem (1802 og 1803). Selskapene startet opp i private hus, hjemme hos bemidlede borgere. Etter hvert fikk de fleste egne teaterhus og ble dermed synlige i bybildet (se egen bildesak om teaterbyggene, s. 172–175).

I de dramatiske selskapers tid var repertoaret preget av komedier og scenespråket var ofte dansk. Man må også kunne si at disse tiårene var diletantenes år, og da de etter noen år (mot slutten av 1820-årene) gikk lei av å spille selv, gikk de helt eller delvis over til å engasjere danske og norske skuespillertrupper. Flere av selskapene holdt etter hvert også åpne forestillinger for allmenen. Selskapene måtte betale skatt på samme måte som de omreisende truppene ved at inntektene for et visst antall forestillinger skulle gå til fattige og andre trengende.

Johan Peter Strömberg og 1800-tallet

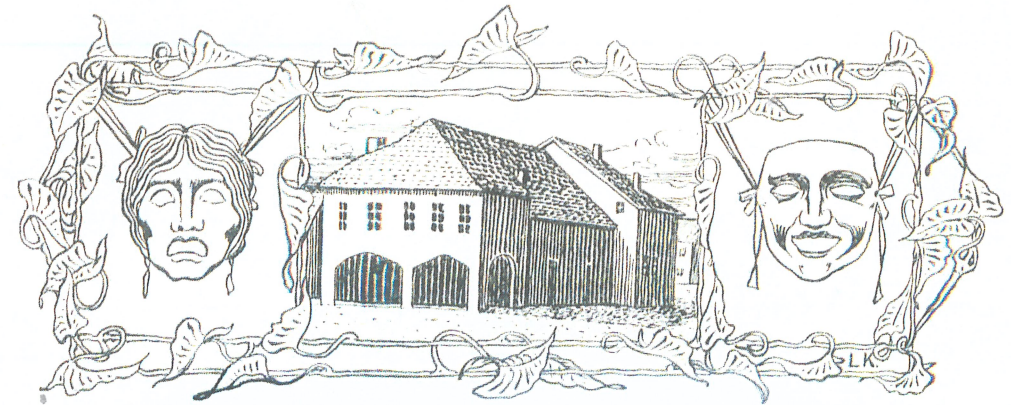
Drøye 50 år etter at tyskeren Martin Nürenbach måtte gi opp sin drøm om å etablere et profesjonelt teater i Christiania, forsøkte en svenske på det samme. Johan Peter Strömberg hadde i flere år virket som danselærer, skuespiller og teaterdirektør i Sverige, før han kom til Norge for første gang i 1803. Han og kona slo seg da ned i Trondhjem, hvor han blant annet var tilknyttet *Det dramatiske Interessentskab* som skuespiller og instruktør. Etter dette dro Strömberg videre til Christiandsund, og deretter med hele familien til Christiania, Sverige, Fredrikshald, Drammen og tilbake til Christiania igjen.

Egentlig ønsket Strömberg å danne et nasjonalteater i Norge, men det fikk han ikke lov til av kongen. I 1810 fikk Strömberg privilegium til å drive profesjonelt teater i Christiania. Men han klarte ikke å starte opp ett teater da han manglet både skuespillere, kapital og også lokaler. *Det dramatiske selskap* nektet å låne ham sin scene i Grændsehaven og Strömberg forlot dermed Christiania i 1811. De neste elleve årene tilbrakte han i Göteborg og Uddevalla.

Men Strömberg kom tilbake. Og i 1822 var han på plass i Norge igjen. Da som

bestyrer av den nyåpnede tobakksfabrikken i Fredrikshald. Med nedleggelsen av fabrikken i 1824 flyttet familien Strömberg til Christiania. I 1825 åpnet han en danseskole som i løpet av et par år utviklet seg til å bli Norges første teaterskole. For Strömberg var dansen nært forbundet med skuespilleryrket, og særlig som en forskole for teaterlever.

Det Strömbergske Teater ble etablert i 1827 og åpnet dørene 30. januar samme år med komedien *Hustruen* av August von Kotzebue. *Hustruen* var den første offentlige teaterforestillingen i Norge som brukte norsk som scenespråk. Teatret hadde høy aktivitet, og på repertoaret finner vi først og fremst komedier med en klar overvekt av Kotzebue og Holbergs skuespill. Andre dramatikere vi finner på repertoaret er Heiberg, Beaumarchais, Bjerreggaard og Iffland. Strömberg satte også opp sitt eget stykke *Fredsfesten*, eller *Foreningen* som handler om forholdet mellom Norge og Sverige – hvor han blant annet hyllet unionen mellom Norge og Sverige. Han hadde tidligere iscenesatt stykket i Sverige, med god mottakelse, men i Christiania var det allerede før premieren varslet at den ville skape bråk blant publikum. Strömberg hadde derfor blitt enig med politimes-

teren om at stykket ikke burde settes opp. Strömberg gjorde imidlertid noen endringer i manus og satte stykket opp likevel. Teatret var helt fullt og da teppet gikk opp startet pipingene blant publikum umiddelbart. *Fredsfesten* førte i ettertid til store demonstrasjoner fra Henrik Wergeland og andre nasjonssinnede.

Det Strömbergske Teater spilte ikke kun i sin egen bygning, de turnerte også. Repertoaret for vårsesongen 1827 ble spilt som sommerteater i Drammen. Så var det rett på turné på Sørlandet før de var tilbake for høstsesongen i Christiania igjen. Høstsesongen i Assessor Motzfeldts løkke ble først satt i gang i midten av september, fordi bygningen måtte utbedres og repareres.

Teatret lå på assessor Motzfeldts løkke, ved hjørnet av nåværende Akersgata og Teatergata. Det var en enkel, men romslig bygning med plass til 800–1000 tilskuere. Et ganske beskjedent teaterbygg i forhold til Strömbergs ambisjoner. Bygningen ble tegnet av Chr. H. Grosch og finansiert gjennom aksjetegning. Langsiktig og stabil drift, viste seg å være en utfordring og etter kun to sesonger måtte *Det Strömbergske Teater* stenge på grunn av økonomiske problemer.

Det var også en utfordring å finne norske skuespillere som var gode nok. Derfor hyret Strömberg inn danske skuespillere og eksterne instruktører den siste sesongen.

Danskenes inntog

Da Strömberg la ned sin teaterdrift våren 1828 overtok de danske teaterfolkene driften av bygget under navnet *Christiania offentlige Theater*. Strömbergs musikere ble også med videre til det nye teatret. Vi ser også at danske teatertrupper begynner å komme til Norge for å turnere, og de dramatiske selskapene begynner å engasjere noen av disse danskene. Dansk ble slik raskt etablert som det rådende scenespråket i Norge.

I perioden frem til 1830 var det de danske omreisende teatergruppene som dominerte på de norske scenene. *Julius Olsens teatertrupp*, *Orlamundts selskap* og *Det Bigumske skuespiller-selskap* var de tre største gruppene som peker seg ut. De turnerte i hele Norge med stort nedslagsfelt, både fordi de stod for underholdningen, men også fordi de flere steder ga danseundervisning til både barn og voksne. De dramatiske selskapene rundt om i Norge hyrte på denne tiden inn disse truppene til mer eller mindre å ta over

hele driften av deres repertoar. For eksempel var Julius Olsen og hans teatertrupp engasjert i fem vintre av Det dramatiske selskap i Bergen.

Danifiseringen av norsk teater som skjedde på slutten av 1820-tallet var på mange måter en naturlig utvikling. Få nordmenn var utdannede og/eller godt opptrente skuespillere, så kvaliteten svarte ikke til publikums forventninger. Etableringen av dansk som scenespråk var på mange måter en fallitt for det norske profesjonelle teatret. Danskene rådet på de norske scener i mange år, og norske skuespillere var tvunget til å spille på dansk. Dansk var det rådende scenespråket i Norge helt til midten av 1860-tallet, etter flere års kamp mellom de som ønsket dansk og norsk scenespråk.

Tusen takk til Annabella Skagen og Ellen Gjervan for hjelp til å finne frem bilder og tekster til denne saken.

SCENEWEBARKIVET

Eldre teatre i Norge før 1830

Sceneweb er et digitalt nasjonalt scenekunstarkiv som driftes og eies av Danse- og teatersentrum. Bildesamlingen vi presenterer her er en blanding av offentlige og private teaterbygg i Norge i perioden 1700–1830. Fotografiet var ikke oppfunnet på denne tiden, derfor består bildematerialet av grafiske trykk og malerier, samt nyere fotografier av eldre bygninger. Bildene og mer informasjon om byggene og hva som ble spilt i dem kan du finne i Sceneweb.

Tusen takk til
Annabella Skagen og Ellen Gjervan
for hjelp til å finne frem bilder
til denne saken.

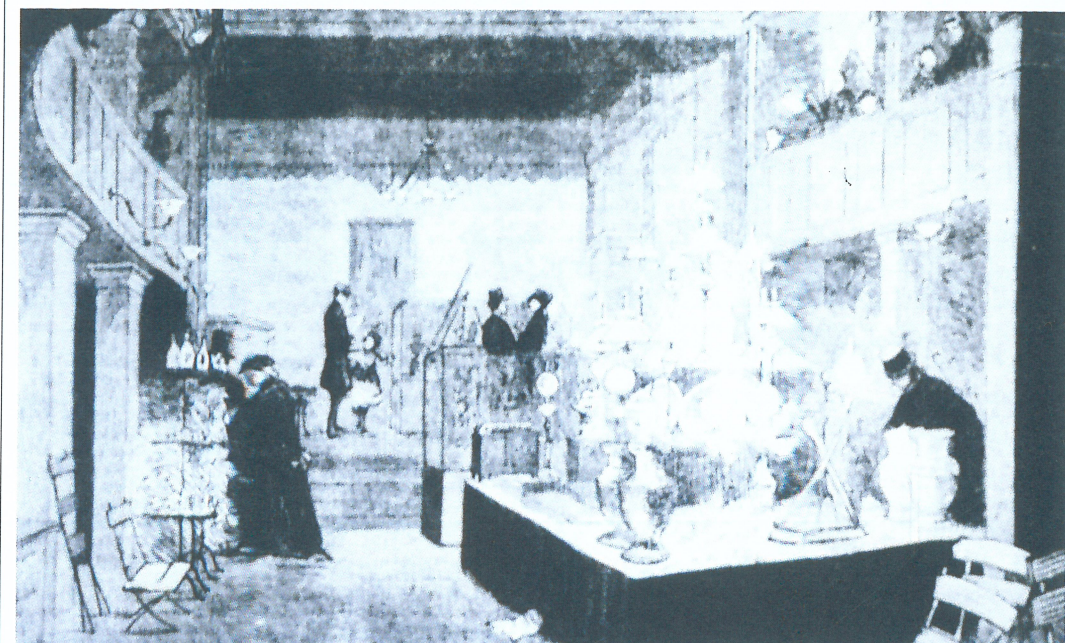
01.
Gamle Rådhus i Oslo ble tidlig benyttet av omreisende grupper som gjestet Christiania. I 1771 startet den tysk-svenske akrobaten, danseren og skuespilleren Martin Nürenbach Christianias første profesjonelle teater, i Rådhusalen. Han iscenesatte bl.a. noen Holberg-forestillinger i november og desember 1771. Teatret ble imidlertid lagt ned i 1772, samme år som Struensee ble henrettet. Foto: Anders Beer Wilse. Eier: Oslo Museum

02.
Perioden 1780–1830 kalles ofte for «De dramatiske selskapers tid». Selskapene var lukkede, kun for borgerskapet, men de ble etter hvert synlige utad gjennom teaterbygningene. Første selskap ble dannet i 1780: Det Dramatiske Selskab i Christiania. De holdt til i Grøndehaven fra 1780–1801 og i 1802 fikk de nytt hus reist på samme sted. Dette ble kaldt Dramatiken og selskapet holdt til i dette huset til det ble oppløst i 1838. Bildet viser søylesalen i Dramatiken. Søylesalen ble bygget i 1826 og er i dag bevart inne i Centralteatret som skuespillerfoajéen. Xylografi i Norsk Folkeblad i 1872.

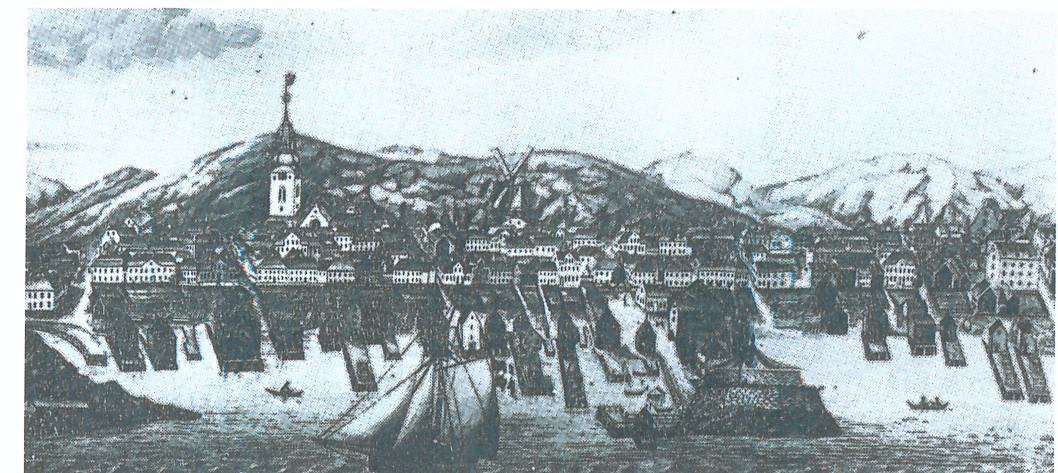
03.
I 1787 ble Det Dramatiske Selskab i Christianssand opprettet. De holdt i flere år til i et privathus, men i 1807 fikk de sitt eget bygg: Christianssand Theater. Selskapet eide bygningen frem til 1830-tallet. Bildet viser forteppet i teatret slik det var i perioden 1807–1892. Forteppet viser Christianssand havn og er malt av Meindert Ariens Appel. Ill.: Eli Ansteinsson: Teater i Norge, 1968.

01.

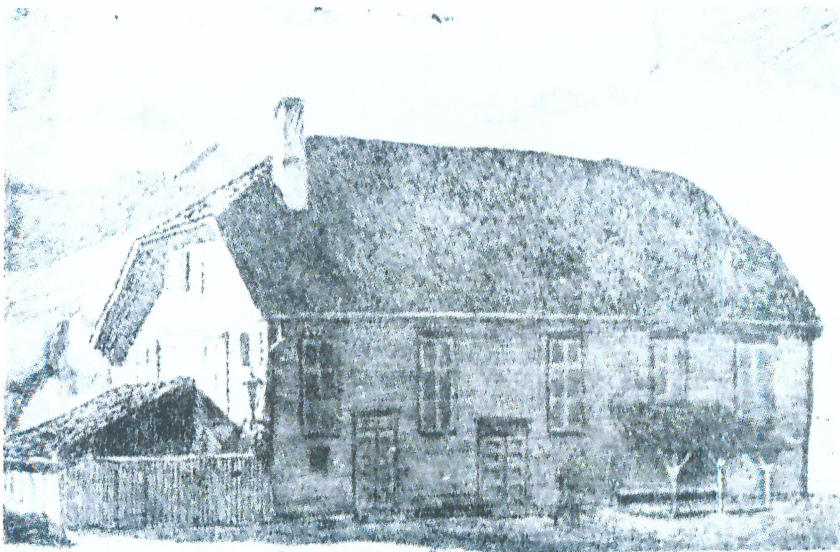
02.

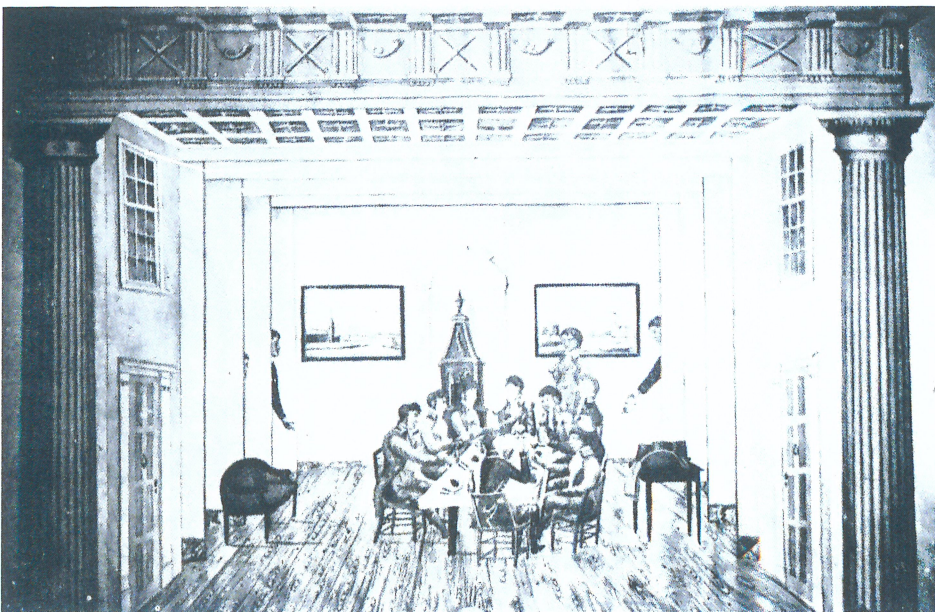
03.

04.

05.

06.

04.
I 1794 ble Det Dramatiske Selskab i Bergen opprettet. De fikk eget teaterhus i 1800: Komediehuset. Selskapet drev sitt private teater i bygningen frem til 1828. Deretter ble det benyttet av omreisende danse- og teatertrupper frem til 1850, da Det Norske Theater ble opprettet. Bildet viser fasaden til Komediehuset. Eier: UB Bergen.

05.
I 1796 ble Det Dramatiske Selskab i Arendal opprettet. De holdt i flere år til i et privathus, men i 1811 fikk de sitt eget bygg: Comediehuset/Arendal Theater. Bildet viser en tegning av Arendal Theater slik det så ut før ombyggingen i 1911. Ill.: Lise Lyche: *Norsk teaterhistorie*, 1991.

06.
Teaterdireksjonen avholder møte på Comediehuset/Arendal Theaters scene (antatt 1811). Dette er et svært sjeldent bilde da det er det eneste som viser et borgerlig teater før 1814. På bildet: Johs. Fürst, byfogd Jæger, dispachør Adam Jæger, seilmaker Ole Hendrik Foss, kjøpmann Johannes Nielsen, kordegn Hacjenberg, skipskaptien Johan Rasmus Dedekam, graver og klokker Abildgaard og forlikelseskommissær Augustinius Ebbel Juell. I kullissene teaterbudet Simon Mortensen og tømmermann Hans Larsen. Ill.: Eli Ansteinsson: *Teater i Norge*, 1968

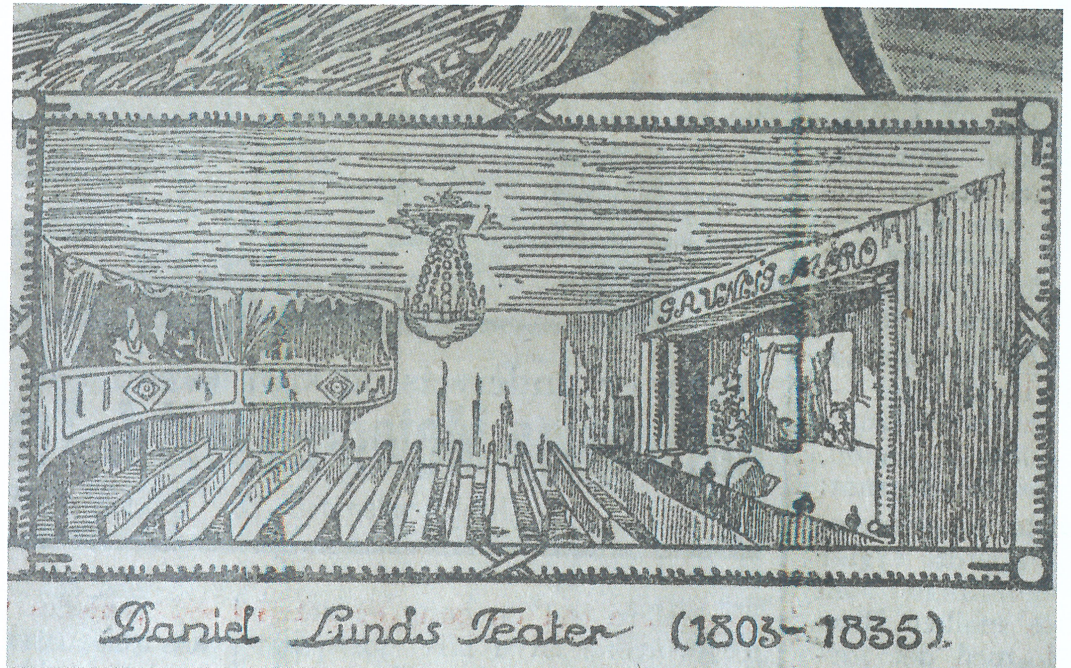
07.
I 1802 ble Det forenede dramatiske Selskab etablert i Trondhjem. 20. desember 1816 kunne selskapet innvie sitt nye teaterhus: Comediehuset/Trondhjems Teater. De spilte i huset i 13 år, og solgte det i 1837. Bildet viser tegning av Comediehuset slik det så ut da bygningen ble oppført i 1816. Denne bygningen inneholdt landets eldste bevarte teaterlokale, Gamle Scene på Trøndelag Teater. Ill.: Liv Jensson: *Teaterliv i Trondhjem, 1800-1835*, 1965.

08.
Trondheims andre teaterselskap Det offentlige Theater ble etablert i 1803, under navnet Det dramatiske Interessentskab. Teatret hadde fast scene i Daniel Lunds Teater fra 1803-1815. Bildet viser et grafisk blad av en rekonstruksjon av teatersalen i Daniel Lunds Teater, publisert i Dagsposten 19. desember 1916.

09.
Det Strøbergsske Teater måtte stenge etter to sesonger pga økonomiske problemer. Bildet viser en xylografi av fasaden til Det Strøbergsske Teater i Teatergaten 1 i Christiania. Fra Strøberg la ned sin teaterdrift våren 1828 overtok danske teaterfolk driften av bygget under navnet Christiania offentlige Theater. Bygningen brant ned i 1835. Eier: Oslo Museum

07.

08.

09.